

УДК 581.4:631.526.3(03)

**Лікар С. П.**

*Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна*

## **НАУКОВІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ДОВІДНИКА МОРФОЛОГІЧНИХ ОЗНАК СОРТІВ РОСЛИН**

Сорти рослин, як об'єкти інтелектуальної власності селекційних досягнень, після державної реєстрації сорту та/або прав на нього можуть перебувати в комерційному обігу. Держава гарантує селекціонеру охорону майнових прав на сорти рослин.

Всі етапи проходження експертизи заявки на сорт рослин мають супроводжуватися програмним забезпеченням, яке автоматизує процес введення, зберігання та обробку інформації. Використовується центральна База даних, яка знаходиться на сервері Українського інституту експертизи сортів рослин.

Назва ботанічного таксона українською та латинською мовами в національній Методиці проведення експертизи сортів рослин на ВОС відображається у відповідній Технічній анкеті та у Довіднику морфологічних ознак.

Інформаційні технології та сучасне програмне забезпечення автоматизують усі процеси науково-технічної експертизи сортів рослин використанням національних та міжнародних баз даних в контексті написання назви ботанічного таксона українською та латинською мовами. Таким чином використовується база даних UPOV (GENIE) та методики з експертизи на ВОС, які розміщені на офіційному сайті UPOV.

Довідник морфологічних ознак сортів рослин лише окрема ланка програмного забезпечення експертизи заявки на сорт рослин. Науковий підхід та методичні засади ведення відповідного робочого вікна в базі даних «Сорт» є дуже важливим етапом використання програмного продукту. Якість ведення Довідника морфологічних ознак вимагає знань бінарної номенклатури ботанічних таксонів, морфології рослин та методу ідентифікації сортів. Крім того важливе професійне використання комп'ютерної техніки та програмних продуктів з врахуванням новітніх вимог для формування алгоритмів базових інформаційних процесів під час експертизи заявки на сорт рослин. Для здійснення морфологічного опису сортів рослин відповідних ботанічних таксонів використовують Методики з експертизи на ВОС. За результатами експертизи дані заносять до Довідника морфологічних ознак сортів рослин, який складається з таблиці морфологічних ознак, що мають свою шкалу градацій та ступені прояву.

Довідник морфологічних ознак віддзеркалює ідентифікаційні ознаки та їх прояви, зазначених у національних методиках. Для морфологічного опису сорту-кандидата використовують ознаки та коди прояву від 1 до 9, необхідні для електронного опрацювання і встановлення морфологічної кодової формули сорту, за якою готують пропозиції про відповідність сорту критеріям відмінності, однорідності і стабільності.